

EUROPEISKA KOMMISSIONEN

Bryssel den 17.7.2012
COM(2012) 391 final

**RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET,
EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

Genomförande av det europeiska instrumentet Progress för mikrokrediter – 2011

**RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET,
EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

Genomförande av det europeiska instrumentet Progress för mikrokrediter – 2011

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1.	Inledning	4
2.	Genomförande bland mikrokreditgivare	4
2.1.	Ingångna avtal	4
2.2.	Finansierade insatser	5
2.3.	Godkända och avslagna ansökningar	8
3.	Konsekvenser för mikrolåntagare	9
3.1.	Mängden mikrolån och antalet mottagare.....	9
3.2.	Typer av slutmottagare.....	10
3.3.	Sociala och sysselsättningsrelaterade effekter av Progress-mikrokrediter	10
4.	Komplementaritet och samordning med andra EU-instrument	13
5.	Slutsatser och framtidsutsikter	15

1. INLEDNING

Det europeiska instrumentet Progress för mikrokrediter (Progress-mikrokrediter) för sysselsättning och social delaktighet inrättades i mars 2010 genom beslut nr 283/2010/EU (nedan kallat *beslutet*).

Mikrokreditgivare i EU:s medlemsstater kan hos Europeiska investeringsfonden (EIF) ansöka om garantier eller finansierade instrument (skuld-, egetkapital- och riskdelningsinstrument) för att kunna fungera som finansförmedlare inom Progress-mikrokrediter¹. De erbjuder mikrolån (lån på mindre än 25 000 euro) till mikroföretag eller enskilda personer, särskilt till personer som är arbetslösa, riskerar att förlora sina arbeten eller att bli socialt utslagna eller som på annat sätt har svårt att få ett traditionellt lån. Syftet med mikrolånen ska vara att skapa och/eller utveckla mikroföretag. Under perioden 2010–2013 satsar EU 103 miljoner euro på Progress-mikrokrediter², och Europeiska investeringsbanken (EIB) har lovat bidra med ytterligare 100 miljoner euro till finansierade instrument. Totalbeloppet 203 miljoner euro fördelas på följande sätt: 25 miljoner euro till garantier och 178 miljoner till finansierade instrument. Progress-mikrokrediter genomförs av EIF på uppdrag av kommissionen och EIB.

År 2011 var det första hela verksamhetsåret för Progress-instrumentet för mikrokrediter. I enlighet med artikel 8 i beslutet omfattar den här rapporten genomförandet bland mikrokreditgivare, exempelvis avtal med EIF, geografisk spridning, finansierade åtgärder samt godtagna och avslagna ansökningar. I rapportens andra del undersöks hur mikrolåntagare påverkas, bland annat typer av mottagare och fördelning per sektor, baserat på de uppgifter som finns tillgängliga på det här stadiet. I de sista avsnitten diskuteras hur Progress-mikrokrediter och andra instrument kompletterar varandra och vilka framtida utvecklingsmöjligheter som finns. Rapporten gäller år 2011, men innehåller färskare uppgifter när sådana finns.

2. GENOMFÖRANDE BLAND MIKROKREDITGIVARE

2.1. Ingångna avtal

Typer av finansförmedlare

Progress-mikrokrediter är tillgängligt för ett stort antal finansförmedlare på nationell, regional eller lokal nivå, exempelvis banker och andra finansinstitut än banker men även privata och offentliga institut. Sektorn har visat stort intresse för de instrument som erbjuds. I mars 2012 hade EIF undertecknat 18 avtal med 16 mikrokreditgivare enligt följande:

- Åtta andra finansinstitut än banker: *MicroStart* (Belgien), *Mikrofond* och *JOBS MFI* (Bulgarien), *Créasol* (Frankrike), *Qredits* (Nederländerna), *Inicjatywa Mikro* (Polen), *FAER* och *Patria Credit* (Rumänien).

¹ För närmare upplysningar se 2010 års rapport om genomförandet, KOM(2011) 195.

² Utöver de 100 miljoner euro som ursprungligen planerats har ytterligare tre miljoner tillkommit från Europaparlamentets förberedande åtgärd (för närmare upplysningar se 2010 års genomföranderapport).

- Sju banker: *Central Cooperative Bank* (Cypern), *Pancretan Cooperative Bank* (Grekland), *Siauliu Bankas* (Litauen), *FM Bank* (Polen), *Millennium Bank* (Portugal), *Banca Transilvania* (Rumänien) och *Volksbank Slovenia* (Slovenien).
- En offentlig institution: *ICREF* (Spanien).

Tack vare det stora antalet finansförmedlare kan många olika typer av mikroföretagare erbjudas krediter (se även punkt 3.2).

Det finns mikrokreditgivare på alla nivåer. Vissa av dem täcker ett helt land, t.ex. *FM bank* i Polen, medan andra är verksamma på regional eller lokal nivå. Spanska *ICREF* är till exempel inriktad på Murcia-regionen, medan den portugisiska *Millennium Bank* har kontor i Lissabon och Porto samt på Azorerna och Madeira. Belgiska *microStart* är verksam i vissa områden i Bryssel.

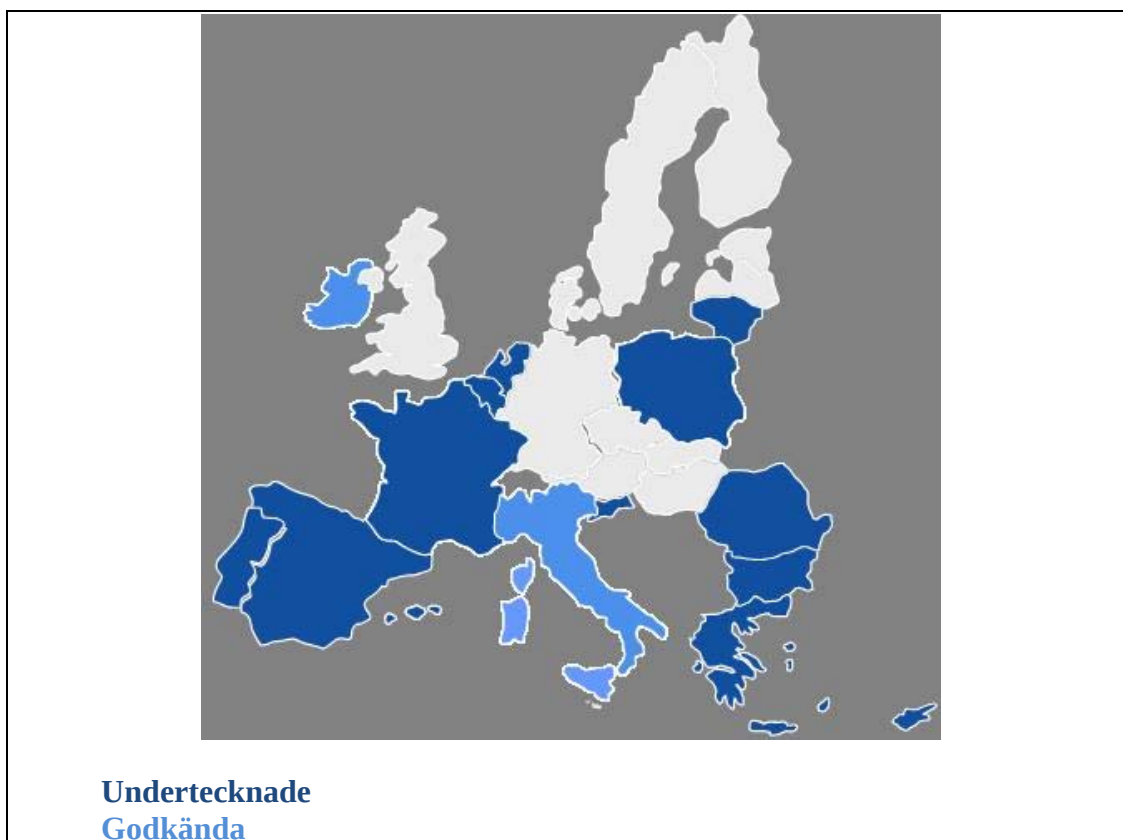
Geografisk fördelning

Även om Progress-mikrokrediter är efterfrågestyrt är målet att uppnå en jämn geografisk fördelning. EIF måste därför utfärda garantier för finansförmedlare i minst 12 medlemsstater och respektera en gräns för antalet garantier per land.

I slutet av mars 2012 hade garantier utfärdats i sex länder (Belgien, Grekland, Nederländerna, Polen, Portugal och Rumänien – se tabell 1 för ytterligare uppgifter).

Avtal om finansierade instrument undertecknades i nio medlemsstater: Bulgarien, Cypern, Grekland, Spanien, Frankrike, Litauen, Polen, Rumänien och Slovenien. Enligt förvaltningsbestämmelserna för finansierade instrument inom Progress-mikrokrediter får exponeringen för finansförmedlare inom en enda medlemsstat inte överstiga 10 % av investerarnas sammanlagda mål, dvs. för närvarande 17,5 miljoner euro. Rumänien är med sina tre kontrakt som tillsammans uppgår till 16,5 miljoner euro det enda land som ligger nära gränsvärdet.

Geografisk fördelning av Progress-instrumentet (mars 2012)

2.2. Finansierade insatser

Garantier

Inom Progress-mikrokrediters garantidel, som endast finansieras av kommissionen, kan EIF ställa garantier för mikrokreditgivarnas innehav eller motgarantier till garantiinstitut, som i sin tur ställer garantier för att täcka mikrokreditgivarnas innehav av mikrolån. En garanti gör det lättare för mikrokreditgivare att hjälpa målgrupper som anses riskfyllda, t.ex. nyetablerade företag som ännu inte har någon företagshistoria, ungdomar eller personer som tillhör en minoritetsgrupp. Det beror på att vissa brister som eventuellt kan uppstå omfattas av garantin och därför ersätts enligt Progress-mikrokrediter³. De som ansöker om garantier är vanligen mikrofinansinstitut som redan är inriktade på riskfyllda grupper, t.ex. det belgiska *microStart* som är särskilt inriktat på människor med invandrarbakgrund, eller mikrokreditgivare som vill utvidga sin utlåningsverksamhet till riskfyllda grupper. Med hjälp av Progress-mikrokrediters garanti stöder polska *FM Bank* nystartade företag som har funnits i mindre än 12 månader.

I andra fall används en säkerhet för att förbättra lånevillkoren för mikrolåntagare. Det kan vara lägre ränta eller mindre stränga krav på säkerhet. Rumänska *Patria Credit* har exempelvis i utbyte mot en garanti uppmanats att sänka sin ränta med 2,9 procentenheter och godta en personlig garanti från sina kunder, i stället för att kräva en fast säkerhet.

³

För en detaljerad beskrivning av garantierna se 2010 års rapport om genomförandet, KOM(2011) 195.

Eftersom efterfrågan på Progress-mikrokreditgarantier inledningsvis var lägre än förväntat förlängdes garantivillkoren från tre till sex år. Det ledde till ökat intresse för garantierna och i mars 2012 hade sex garantitransaktioner inrättats.

Finansierade instrument

De finansierade instrumenten, som finansieras gemensamt av Europeiska kommissionen och EIB, omfattar fyra typer av produkter:

- Prioriterade lån⁴,
- Icke-prioriterade lån⁵,
- Riskdelningslån⁶,
- Eget kapital (direkt eller indirekt ägande).

Prioriterade lån ger finansförmedlarna likvida medel som i sin tur kan lånas ut vidare som mikrokrediter. Prioriterade lån har helt enligt de ursprungliga förväntningarna hittills varit populärast och 13 mikrokreditgivare har valt den lösningen. Ett skäl till att de prioriterade lånen är så vanliga är att de är relativt enkla produkter som kan utnyttjas snabbare än de mer sofistikerade icke-prioriterade lånen eller riskdelningslån och eget kapital.

Icke-prioriterade lån innebär att kapitalkravet minskar, särskilt för små banker som strävar efter att öka sin kapitaltäckning för att uppfylla lagstadgade krav. Dessa instrument gör det lättare att skaffa ytterligare finansiering från andra investerare och skapar därmed en hävstångseffekt. För icke-prioriterade lån måste finansförmedlarna se till att ha ett mikrolåninnehav som är minst dubbelt så stort som det erhållna lånebeloppet. I mars 2012 hade en mikrokreditgivare (*Volksbank Slovenien*) undertecknat ett avtal om ett icke-prioriterat lån.

Riskdelningslån är en kombination av prioriterade lån och riskdelning av innehavet. Vid riskdelningslån måste finansförmedlarna komplettera det erhållna lånet med motsvarande belopp. Det innebär att hävstångseffekten också är minst dubbelt så stor som det ursprungliga beloppet. Bankerna väljer sannolikt riskdelningslån, framför allt när det gäller mindre projekt.⁷

Eget kapital kan bestå av direkta investeringar i en mikrokreditgivare eller indirekta investeringar i en fond som investerar i mikrokreditgivare. Eftersom eget kapital hjälper mikrokreditgivare att erhålla mer finansiering måste finansförmedlarna skapa ett mikrolåninnehav som minst motsvarar tre gånger det belopp som erhållits som kapitalinvestering⁸.

Komplementaritet mellan garantier och finansierade instrument

⁴ Om låntagaren går i konkurs måste prioriterade lån återbetalas före andra krediter.

⁵ Lån med lägre prioritet än prioriterade lån vid en konkurs.

⁶ Prioriterade lån i kombination med riskdelning i mikrokreditinnehavet.

⁷ Ett första avtal om riskdelningslån undertecknas sannolikt under 2012.

⁸ Ett avtal om indirekt ägande kommer troligen att genomföras med en fond i Förenade kungariket under 2012.

Med sitt breda utbud av produkter kan Progress-mikrokrediter hjälpa en rad finansförmedlare i olika delar av Europa. Progress-mikrokrediters två delar kompletterar dessutom varandra. För det första har tillgången till både garantier och finansierade instrument en positiv inverkan när det gäller att nå fler geografiska områden, eftersom de ofta används i flera olika länder (se avsnitt 2.1). För det andra används produkterna på ett kompletterande sätt när en mikrokreditgivare har fått stöd från de båda delarna. *Pancretan Cooperative Bank* (Grekland) kommer till exempel att i) använda riskskyddet inom garantin för att täcka ett mer riskfyllt innehav av nyetableringar som funnits i mindre än tre år, eller nya låntagare som inte kan erbjuda tillräckliga säkerheter, och ii) stödja sig på finansiering genom ett prioriterat lån för att skapa ett separat innehav som riktar sig till befintliga företag som annars skulle ha svårt att få tillgång till mikrolån i det rådande ekonomiska klimatet.

Tabell 1: Översikt över Progress-mikrokrediters verksamhet den 31 mars 2012

Medlemsstat	Finansförmedlare	Instrument	Stöd till finansförmedlare (euro)
Belgien	<i>microStart</i>	Garanti	111 375
Bulgarien	Mikrofond	Prioriterat lån	3 000 000
Bulgarien	<i>JOBS MFI</i>	Prioriterat lån	6 000 000
Cypern	<i>Cooperative Central Bank</i>	Prioriterat lån	8 000 000
Frankrike	<i>Créasol</i>	Prioriterat lån	1 000 000
Grekland	<i>Pancretan Cooperative Bank</i>	Garanti	803 250
		Prioriterat lån	8 750 000
Litauen	<i>Siauliu Bankas</i>	Prioriterat lån	5 000 000
Nederländerna	<i>Qredits</i>	Garanti	750 000
Polen	<i>FM Bank</i>	Garanti	1 940 000
Polen	<i>Inicjatywa Mikro</i>	Prioriterat lån	4 000 000
Portugal	<i>Millenium Bank</i>	Garanti	309 488
Rumänien	<i>Patria Credit</i>	Garanti	960 000
		Prioriterat lån	8 000 000
Rumänien	<i>FAER</i>	Prioriterat lån	1 000 000
Rumänien	<i>Banca Transilvania</i>	Prioriterat lån	7 500 000
Slovenien	<i>Volksbank Slovenia</i>	Icke-prioriterat lån	8 750 000
Spanien	<i>ICREF</i>	Prioriterat lån	8 000 000
12 medlemsstater	16 mikrokreditgivare	18 avtal	73 874 068

Finansieringsutrymme

Den 31 mars 2012 hade EIF gjort åtaganden till mikrokreditgivare på 73,87 miljoner euro.

Inom garantidelen uppgår åtagandena till 4,87 miljoner euro (av totalt 25 miljoner euro som var tillgängliga för säkerheter). Det är betydligt mindre än de 8 miljoner euro som förväntades i slutet av 2011. EIF har emellertid bekräftat att efterfrågan på garantier ökar och det bör leda till ytterligare ett antal avtal under 2012 även för

större volymer. Den ökade efterfrågan beror också på att löptiden för garantierna har förlängts från tre till sex år.

När det gäller finansierade instrument överstiger de 69 miljoner euro som avsatts för mikrokreditgivare det förväntade beloppet på 44 miljoner euro. Orsaken är en stark efterfrågan från sektorn och EIF:s satsningar på att träffa överenskommelser.

Utbetalningar inom ramen för avtalen om prioriterade lån sker i omgångar under 18–24 månader. De transaktioner som undertecknades 2011 förväntas därför vara helt utbetalda under 2013. Den första utbetalningen görs så snart mikrokreditgivaren uppfyller vissa villkor, bland annat gällande operativ beredskap eller förbättrade utlåningsrutiner. Utbetalningarna överstiger vanligen inte 50 % av de totala åtagandena. De efterföljande utbetalningarna görs först när de tidigare överenskomna målen för inrättande av mikrolån har uppfyllts.

I mars 2012 hade 19,1 miljoner euro betalats ut: 4 miljoner euro till *Cooperative Central Bank* (Cypern), 4 miljoner euro till *ICREF* (Spanien), 4 miljoner euro till *Patria Credit* (Rumänien), 2,5 miljoner euro till *Siauliu Bankas* (Litauen), 2 miljoner euro till *JOBS MFI* (Bulgarien), 1,5 miljoner euro till *Mikrofond* (Bulgarien), 0,89 miljoner till *Inicjatywa Mikro* (Polen) och 0,24 miljoner euro till *FAER* (Rumänien).

2.3. Godkända och avslagna ansökningar

För att få bli finansförmedlare inom Progress-mikrokrediter måste mikrokreditgivarna svara på inbjudningarna att anmäla intresse för garantier eller lämna in ansökningarna direkt till EIF när det gäller finansierade instrument⁹. EIF bedömer förslagen och gör en noggrann undersökning av de sökande mikrokreditgivarna. För garantierna krävs även kommissionens godkännande. Efter att EIF:s styrelse godkänt mikrokreditgivaren förhandlas och undertecknas ett avtal mellan EIF och finansförmedlaren.

Hittills har inga ansökningar om finansiering enligt Progress-mikrokrediter formellt avslagits. Efter en första kontakt med EIF valde dock ett antal mikrokreditgivare att avstå från att ansöka. När det gäller garantier berodde detta delvis på att mikrokreditgivarna konstaterade att de finansierade instrumenten trots allt var bättre anpassade till deras behov.

När det gäller finansierade instrument innefattar transaktioner som inte längre ingår i den formella kanalen avtal om prioriterade lån med två mikrokreditgivare som inte längre behövde stöd från Progress-mikrokrediter. Direkt eget kapital i ett lånearrangemang mellan två likasinnade organisationer avbröts eftersom det var osäkert om det var förenligt med beslutet. Vissa kontakter i ett tidigt skede ledde inte till några konkreta transaktioner eftersom de belopp som begärdes var alltför höga, mikrokreditgivarens storlek och riskkvalitet var otillräcklig eller deras utlåningspraxis var oviss.

Dessutom har ett antal avtal som EIF:s styrelse har godkänt ännu inte undertecknats och deras framtid är fortfarande osäker. Det gäller exempelvis ett indirekt delägarskap i en brittisk fond som godkändes redan i december 2010. På grund av finansförmedlarens organisatoriska utveckling förefaller det inte längre finnas något

⁹

http://www.eif.org/what_we_do/microfinance/progress/index.htm.

intresse för att sluta avtalet med EIF. Förhandlingarna om ett avtal med en italiensk givare som godkänts av EIF:s styrelse har lagts på is i väntan på att nytt kapitaltillskott på mellanliggande nivå bekräftas. Slutligen är framtiden för ett avtal om motgaranti med en italiensk garantiinstitution osäker på grund av en nyligen genomförd ändring i landets lagstiftning. Förändringen innebär att garantiinstitutet inte har möjlighet att uppfylla Progress-mikrokrediters krav på komplementaritet.

3. KONSEKVENSER FÖR MIKROLÄNTAGARE

3.1. Mängden mikrolån och antalet mottagare

Mål

Den totala budgeten på 203 miljoner euro för mikrokrediter till slutmottagare beräknas öka till 500 miljoner euro i mikrokrediter, dvs. omkring 46 000 mikrolån.

Baserat på avtalsvillkoren för de nuvarande 18 avtalen med mikrokreditgivare beräknas de 73,87 miljoner euro som avsattes i mars 2012, dvs. mer än en tredjedel av den totala tillgängliga budgeten, leda till över 170 miljoner euro i mikrolån under de närmaste åren. Ett antal incitament till finansförmedlare bidrar till detta. Om mikrokreditgivaren inte når de överenskomna målen, t.ex. enligt ett prioriterat lån, måste lånet återbetalas i förtid. Detta skapar ett tydligt incitament för att lånen till mikrolåntagare ska vara effektiva och ändamålsenliga. Ett liknande incitament används för garantier: Även om de i princip är gratis måste mikrokreditgivarna betala en avgift om de betalar ut mindre än 90 % av den avtalade volymen mikrolån.

Antal genererade mikrolån och mottagare

I mars 2012 hade mikrokrediter på totalt 26,8 miljoner euro (17,8 miljoner euro inom garantierna och 9,1 miljoner euro inom finansierade instrument) genererats av mikrokreditgivare i Belgien, Bulgarien, Spanien, Litauen, Nederländerna, Polen och Rumänien¹⁰. Det motsvarar 15,72 % av den mängd som förväntades nås enligt de 18 avtal som undertecknades i mars 2012.

Uttryckt i siffror hade dessa mikrokreditgivare i mars 2012 betalat ut 2 933 mikrolån (1 834 enligt garantierna och 1 099 enligt de finansierade instrumenten). Det motsvarar 17,8 % av det förväntade totalantalet för de 18 avtalen.

Enligt EIF:s uppskattningar är dessa siffror i stort sett i linje med det typiska mönstret för uppbyggnad av mikrokreditinnehav under en period på 2–3 år efter det att ett avtal undertecknats. Mönstret är vanligtvis att innehavet inledningsvis byggs upp långsammare för att sedan öka i volym. Efter att ett avtal har undertecknats måste en mikrokreditgivare börja förbereda mikroutlåningen, särskilt när en ny mikroutlåningsprodukt lanseras. En offentlig institution kan till exempel behöva genomföra ett anbudsförfarande för att hitta en bank att samarbeta med innan det första mikrolånet kan betalas ut, något som kan ta flera månader.

¹⁰ Siffrorna avser innehav av mikrolån som mikrokreditgivare byggt upp med hjälp av Progress-mikrokrediter.

Garantierna är vanligtvis tillgängliga under en tvåårsperiod och prioriterade lån under en period på två till tre år. Det innebär att de mikrokreditgivare som hittills har undertecknat avtal bör nå sina mål beträffande volym och antal mikrolån mellan 2013 och 2015.

3.2. Typer av slutmottagare

Mikrokreditgivare som får stöd från Progress-mikrokrediter vänder sig till ett stort antal slutmottagare.

Vissa inriktar sig på egenföretagare och/eller mikroföretag i allmänhet, t.ex. *Banca Transilvania* (Rumänien) som presenterar sig som "Entreprenörernas bank", *Cooperative Central Bank* (Cypern) med sitt instrument för enskilda näringsidkare, eller *Pancretan Cooperative Bank* (Grekland), som är inriktad på befintliga mikroföretag som har svårt att få tillgång till finansiering.

Ett antal mikrokreditgivare vänder sig till företagare i landsbygdsområden, med inriktning på jordbrukssektorn. Detta är särskilt tydligt i länder där bankerna har en tendens att koncentreras till stora städer. *FAER* och *Patria Credit* fyller därmed ett viktigt tomrum i Rumänien, på samma sätt som *Mikrofond* i Bulgarien. *Inicjatywa Mikro* (Polen) är också inriktat på egenföretagare, särskilt inom jordbruksproduktion.

Flera mikrokreditgivare har som mål att ge nystartade företag tillgång till finansiering, vilket i allmänhet anses som relativt riskfyllt. *FM Bank* (Polen) är inriktad på företag som är yngre än tolv månader. *Qredits* (Nederländerna) har ett innehav som garanteras av Progress-mikrokrediter och som finansierar nystartade företag. *Volksbank Slovenia* och *Pancretan Cooperative Bank* (Grekland) är inriktade på mikroföretag som är yngre än tre år. *Pancretan Cooperative Bank* satsar även på nya låntagare som har en livskraftig affärsplan men inte kan erbjuda tillräckliga säkerheter.

Slutligen är vissa finansförmedlare inom Progress-mikrokrediter inriktade på vissa särskilt utsatta grupper, t.ex. unga personer och kvinnor (*ICREF* (Spanien)). *JOBS MFI* (Bulgarien) erbjuder mikrolån och mikroleasing till arbetslösa eller arbetssökande som vill starta egen verksamhet. *MicroStart* (Belgien) har framför allt kunder med invandrabakgrund, medan *Siauliu Bankas* (Litauen) har satt som mål att finansiera minst 50 % av kvinnliga företagare och mikroföretag som antingen sysselsätter en majoritet av kvinnor eller ägs av endast kvinnor. *Millennium Bank* (Portugal) har, som en del av sitt innehav, börjat samarbeta med en förening som stöder socialt utslagna människor, t.ex. hemlösa eller före detta narkotikamissbrukare samt romer. *Créasol* (Frankrike) är inriktad på arbetslösa, ofta med invandrabakgrund, som vill starta företag eller utveckla sin affärsverksamhet och som har avvisats av en bank i regionen.

3.3. Sociala och sysselsättningsrelaterade effekter av Progress-mikrokrediter

EIF rapporterar till kommissionen om de sociala och sysselsättningsrelaterade effekterna av Progress-mikrokrediter, baserat på information från de mikrokreditgivare som systemet stöder. Denna typ av rapportering om sociala effekter är inte vanlig på marknaden och därför krävs vissa ändringar av interna förfaranden och system för att mikrokreditgivare ska kunna rapportera till EIF. Den

sociala rapporteringen sker för närvarande endast en gång om året, dvs. senast den 30 september varje år.

Den 30 september 2011 hade endast fem mikrokreditgivare påbörjat utlåning enligt Progress-mikrokrediter, men uppgifter om vissa aspekter finns bara från två mikrokreditgivare. En del av problemen förklaras av att det var första gången som denna typ av rapportering genomfördes. Uppgifter om de sysselsättningsrelaterade och sociala effekterna kan därför inte anses vara representativa. Det är också för tidigt för uppgifter om hållbarheten för företag som har fått stöd.

Skapande av sysselsättning och företag

De sysselsättningsskapande effekterna av Progress-mikrokrediter kan mätas i antalet arbetslösa och personer utanför arbetsmarknaden som startat ett företag med hjälp av ett mikrolån. Enligt informationen från *microStart* (Belgien) och *Mikrofond* (Bulgarien), gällde detta 27,46 % av kunderna. Obekräftade uppgifter tyder dessutom på att några av dem som tidigare hade varit anställda endast hade arbetat deltid.

För vissa mikroföretag som redan var verksamma då de erhöll mikrolånet visar uppgifterna att närmare 60 % av de företag som fått stöd är yngre än ett år. De tillhör därför gruppen mikrolåntagare som bedöms som "riskabla". Mer än en tredjedel av de företag som får stöd är yngre än sex månader.

Tabell 2: Tabell över hur länge företag som stöds av Progress-mikrokrediters finansförmedlare har funnits (uppgifter från september 2011)

	Upp till 2 år	Upp till 1 år	Upp till sex månader
<i>FM Bank</i>	100 %	94,39 %	58,88 %
<i>Mikrofond</i>	40,93 %	30,38 %	13,50 %
<i>microStart</i>	90,74 %	85,19 %	79,63 %
<i>Patria Credit</i>	90,21 %	79,02 %	73,43 %
<i>Qredits</i>	75,42 %	55,87 %	24,39 %
Totalt	73,01 %	58,63 %	34,69 %

Uppsökande verksamhet bland missgynnade målgrupper

Personer med högre utbildningsnivå är mer benägna att delta i företagsverksamhet än människor med lägre utbildningsnivå¹¹. Uppgifter från *microStart* och *Mikrofond* om kundernas utbildningsbakgrund visar emellertid att mer än tre fjärdedelar av de mikrolåntagare som erhållit finansiering antingen hade avslutat en grundskoleutbildning motsvarande årskurs 7–9 samt gymnasieutbildning (71 %) eller enbart hade grundskoleutbildning motsvarande årskurs 1–6 (5 %). Det visar att dessa finansförmedlare också bistår människor i en svagare ställning på arbetsmarknaden.

När det gäller nackdel i fråga om ålder var cirka 5 % av mikrolåntagarna under 25 och 13 % var äldre (över 54). Gruppen mellan 25 och 54 år är emellertid absolut inte homogen. Att mäta representationen bland slutmottagarna i gruppen mellan 25 och

¹¹ Europeiska kommissionen, Flash Eurobarometer 283 *Entrepreneurship in the EU and beyond. A survey in the EU, EFTA countries, Croatia, Turkey, the US, Japan, South Korea and China*, maj 2010.

30 år kan eventuellt ge en bättre uppfattning om Progress-mikrokrediters möjligheter att hjälpa unga att hitta ett arbete. Närmare 10 % av arbetstagarna i mikroföretag som finansieras var ungdomar under 25 och 12 % var över 55 år.

Siffrorna varierar mycket i fråga om kön. Medan *Mikrofond*, som framför allt är verksam i Bulgariens landsbygdsområden, endast har 28 % kvinnliga kunder (vilket är mindre än landets genomsnitt på 31 % kvinnliga företagare¹²) är flertalet av Brysselsbaserade *microStarts* kunder kvinnor (54 %). Den siffran är betydligt högre än landets genomsnitt på 29 % kvinnliga företagare.

När det gäller uppsökande verksamhet till andra missgynnade grupper har de två mikrokreditgivare som rapporterade om denna indikator i september 2011 inte finansierat några funktionshindrade företagare. Mikrofond rapporterar dock att 18,8 % av deras kunder tillhör en minoritet som kan tillhöra de romska befolkningsgrupperna i de landsbygdsområden där organisationen är verksam. Många av *microStarts* kunder har invandrarbakgrund och 93 % av dem är födda utomlands. Modellerna skulle behöva anpassas så att detta framgår i den officiella rapporteringen.

Enligt uppgifterna från fyra mikrokreditgivare är omkring 1 % av de anställda i mikroföretag som finansieras funktionshindrade, medan 8 % tillhör en minoritetsgrupp.

Eftersom urvalet är så pass begränsat är det för tidigt att dra slutsatser om Progress-mikrokrediters sociala och sysselsättningsrelaterade effekter. De målgrupper som mikrokreditgivarna angivit och de första indikationerna när det gäller de faktiska effekterna tyder på att Progress-mikrokrediter bidrar till att skapa sysselsättning och är till nytta för mindre gynnade grupper, i enlighet med det politiska målet att främja ekonomisk integration.

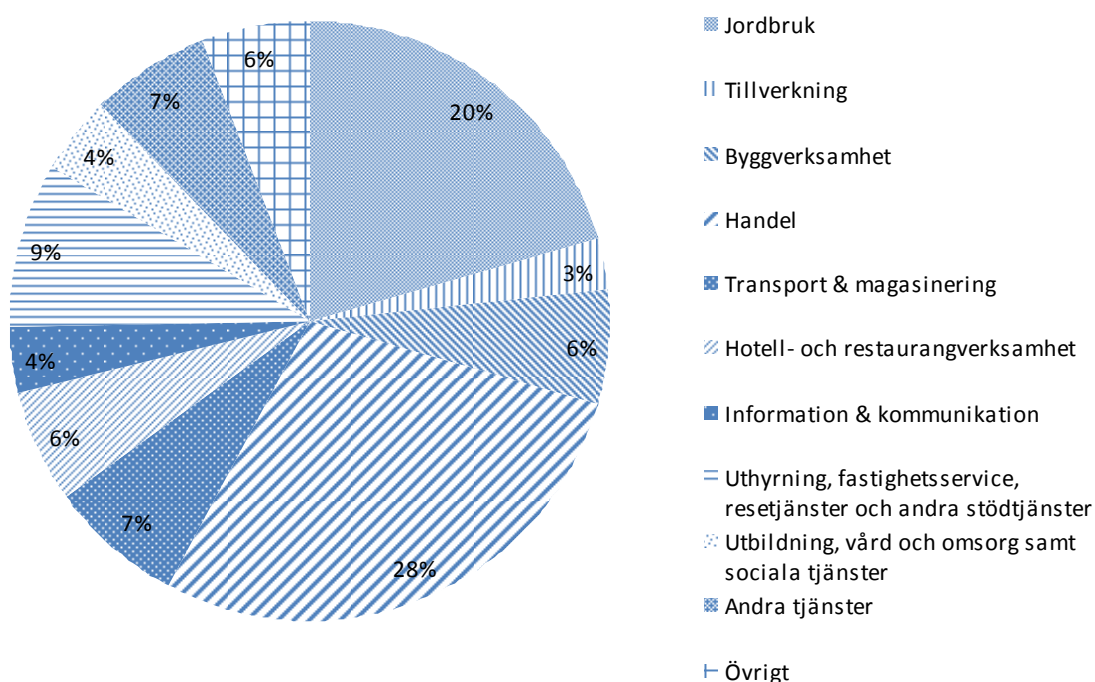
Företagens sektorsvisa och geografiska spridning

De 1 079 mikrolåntagare som finansieras genom de fem mikrokreditgivare som rapporterade i september 2011 är verksamma inom flera olika sektorer. Den största sektorn är handeln, som stod för 28,5 % av de finansierade mikroföretagen, följt av jordbrukssektorn som står för 20 %.

¹²

Europeiska kommissionen, *Jämställdhet mellan kvinnor och män – 2010*, KOM(2009) 694 slutlig.

Fördelning av finansierade mikroföretag per sektor

Den höga andelen mikroföretag inom jordbrukssektorn kan bero på att *Patria Credit* och *Mikrofond*, som är inriktade på landsbygdsområden i Rumänien och Bulgarien, ingår i urvalet.

4. KOMPLEMENTARITET OCH SAMORDNING MED ANDRA EU-INSTRUMENT

En mikrokreditgivare behöver vanligtvis finansiering för att bygga upp sitt innehav av mikrolån och riskdelningsinstrument för att minska risken med innehavet. Det behövs också startfinansiering och icke-finansiellt tekniskt stöd för att bygga upp eller förbättra mikrokreditgivarnas institutionella kapacitet.

Under de senaste åren har olika delar av stöd genom mikrokrediter lämnats inom en rad EU-instrument som kompletterar varandra:

- Progress-mikrokrediter fyller ett stort tomrum inom portföljfinansiering.
- Garantier för mikrokreditinnehav finns redan via ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation (CIP). I dag kompletterar ramprogrammet och Progress-mikrokrediters garantier varandra. Mikrokreditgarantier utfärdas i princip endast inom ramen för detta ramprogram när ett avtal inte är möjligt enligt Progress-mikrokrediter på grund av den geografiska inriktningen (länder utanför EU), storleken på det högsta beloppet eller innehavets rent kommersiella inriktning. För att hjälpa mikrokreditgivare med

ansökningsförfarandet har EIF lagt upp riktlinjer för tilldelning av avtal på sin webbplats.

- Ett begränsat belopp för startfinansiering för att hjälpa finansförmedlare inom mikrofinansiering att bygga upp kapacitet fördelades av Europaparlamentets förberedande åtgärd för att främja utvecklingen av mikrokreditgivare i EU. *Microstart* och *Qredits* fick kompletterande stöd enligt både Progress-mikrokrediter och Europaparlamentets förberedande åtgärd. Europaparlamentets förberedande åtgärd var ett pilotprojekt och det finns därför inte mer startfinansiering att tillgå under innevarande räkenskapsperiod. Framgångarna med initiativet ledde dock till att kommissionen införde ett inslag av kapacitetsuppbyggnad i sitt instrument för stöd till mikrofinansiering som föreslås inom programmet för social förändring och social innovation (se även avsnitt 5).
- Inom ramen för Jasmine-initiativet som ska öka mikrokreditgivarnas kapacitet på olika områden, exempelvis institutionella styrelseformer, informationssystem, redovisningsstandarder och riskhantering, kan de få hjälp att utvärdera och/eller värdera sin organisation och även få rådgivning och utbildning som är särskilt anpassad för att avhjälpa konstaterade brister. Jasmine hjälper mikrokreditgivare att förbereda sig så att de blir berättigade till ytterligare stöd. Flera av Jasmines stödmottagare har klarat urvalsprocessen för Progress-mikrokrediter, bl.a. *JOBS MFI* (Bulgarien), *Mikrofond* (Bulgarien), *Créasol* (Frankrike), *Qredits* (Nederländerna), *Patria Credit* (Rumänien) och *FAER* (Rumänien). Flera finansförmedlare inom Progress-mikrokrediter (t.ex. *Qredits* och *microStart*) har i gengäld senare ansökt om stöd från Jasmine. Det visar hur de två initiativen kompletterar varandra.¹³
- Progress-mikrokrediter kompletterar också strukturfonderna. Ett antal medlemsstater utnyttjar Europeiska socialfonden för att finansiera affärsutvecklingstjänster, t.ex. vägledning eller utbildning för nyetablerade. Dessa tjänster är kända för att öka andelen nya företag som överlever, även om de är kostsamma för mikrokreditgivarna. Mikrokreditgivare som får stöd genom Progress-mikrokrediter måste därför samarbeta med organisationer som erbjuder dessa tjänster, särskild sådana som finansieras via ESF.
- Kommissionen har underlättat ömsesidigt lärande på detta område genom att finansiera programmet *Community of Practice on Inclusive Entrepreneurship* (COPIE). Detta nätverk av ESF:s förvaltningsmyndigheter har utvecklat flera instrument som omfattar åtgärdsplanering, kvalitetssäkring, utbildning i företagande, tillgång till finansiering och integrerat företagsstöd. Verktygen är avsedda att hjälpa beslutsfattarna att förbättra stödstrukturer så att företagandet blir ett lönsamt alternativ för alla samhällsmedlemmar, även inom missgynnade grupper. Verktygen är tillgängliga på internet¹⁴.

¹³ I det föreslagna efterföljande instrumentet för mikrokreditstöd enligt programmet för social förändring och social innovation (se avsnitt 5) krävs att mikrokreditgivare tillämpar stränga kvalitetsnormer i enlighet med principerna i den europeiska uppförandekoden för tillhandahållandet av mikrokrediter.

¹⁴ www.cop-ie.eu.

- Vissa medlemsstater och regioner använder delar av sina strukturfondsanslag till att förbättra tillgången till finansiering för mikroföretagare direkt eller genom holdingfonder, bland annat via Jeremie-initiativet.

5. SLUTSATSER OCH FRAMTIDSUTSIKTER

Progress-mikrokrediter har varit i full drift i drygt ett år och flera positiva slutsatser kan redan dras. De 18 avtal som undertecknats visar att Progress-mikrokrediter uppfyller behoven hos ett stort antal mikrokreditgivare inom EU. Fram till slutet av 2012 förväntas ytterligare avtal undertecknas med mikrokreditgivare i Österrike, Belgien, Tyskland, Irland, Italien, Sverige och Förenade kungariket. Rapporterna från mikrokreditgivarna visar att det har haft en positiv inverkan på sysselsättning och social integration. Kommissionen kommer att tillsammans med EIF undersöka hur rapporteringen om de sociala konsekvenserna kan förbättras.

För nästa budgetperiod 2014–2020 har kommissionen föreslagit att stödet till utvecklingen av mikrofinansiering ska fortsätta i hela EU genom programmet för social förändring och social innovation¹⁵. Detta skulle innebära att man bygger vidare på den framgångsrika modellen med finansförmedlare och erbjuder ett lika brett utbud av produkter, sprider bästa praxis samt innovativ finansiell integration genom att stärka underutnyttjade marknadssegment. En av de kritiska synpunkter som framförts om den innevarande budgetperioden är att EU:s stöd till mikrofinansiering sprids bland flera separata program som ändå kompletterar varandra. I det föreslagna programmet för social förändring och social innovation försöker man skapa en enda kontaktpunkt för stöd via mikrofinansiering. Programmet kommer dessutom att göra finansiering tillgänglig för mikrokreditgivarnas kapacitetsuppbyggnad baserat på tidigare erfarenheter från Europaparlamentets förberedande åtgärd, och göra det möjligt att finansiera tekniskt stöd till mikrokreditgivare. Finansiering av mikrokreditsystem, kapacitetsuppbyggnad och stöd till entreprenörskap är fortfarande möjligt i hela EU genom strukturfonderna (Eruf och ESF), som förvaltas gemensamt av kommissionen och medlemsstaternas myndigheter.

¹⁵

KOM(2011) 609 slutlig.